

**Türk Tarihi Tarihi
Araştırmaları Dergisi**

Yıl 1, Sayı 1, Aralık 2016

**Journal of Turkish History
Researches**

Volume 1, Issue 1, December 2016

Ordu

2016

Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi, uluslararası hakemli bir dergidir. Yılda iki kez, Aralık ve Haziran aylarında yayımlanır. Derginin elektronik versiyonuna <http://dergipark.gov.tr/turktarars> adresinden erişilebilir. Dergiye gönderilen makaleler, intihal olaylarının tespiti ve engellenmesi amacıyla iThenticate programı ile denetlenmektedir.

**Journal of Turkish History
Researches
Vol. 1 Number 1 December 2016**

Journal of Turkish History Researches is a peer-reviewed bi-annual international academic journal, published in December and June. Also a special issue will be published every year. The electronic version of the journal can be read at <http://dergipark.gov.tr/turktarars>. Author guidelines and editorial policies on submission of manuscripts can be found on the same website. Journal of Turkish History Researches is using iThenticate software in order to detect and prevent plagiarism.

Sahibi ve Sorumlusu / Owner
Fatih ÜNAL

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Editor-in-Chief
Fatih ÜNAL

Editörler / Editors
Mehmet ALPARGU, Fatih ÜNAL, Murat ÖZKAN, Mesut KARAKULAK

E-Dergi Yöneticisi / E-Journal Director
Murat ÖZKAN, Mesut KARAKULAK

Dergi Sekreteryası / Journal Secretariat
Harun ARSLANTÜRK, Nebil KARADUMAN, Zafer SEVER

Grafik Tasarım / Graphic Design
Semih GÜRİSOY

ISSN 2459-0185

Yayına Katkıda Bulunanlar

DERGİNİN TARANDIĞI İNDEKSLER / THE JOURNAL IS INDEXED IN

Akademia Sosyal Bilimler İndeksi (Asos Index)

AcademicKey

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

- 1 Uzak Doğu Türk-Tatarlarının Dinî Ve Maarif Faaliyetleri Hakkında Bir Belge: Keijo (Seul) Mescid Ve Mekteb-î Numanî Nizamnamesi
Ali Merthan Dündar
- 22 İlhan Olcayto Devrine Ait İki Fermân
Ergin Ayan
- 41 Türk Tarihinde Tölösler
Saadettin Yağmur Gömeç
- 56 Bolşevik İktidarından Önce Geleneksel Kırgız Aydınları
Ebubekir Güngör
- 74 Yedisan-Bucak Nogaylarının 1756 ve 1758 İsyanları
İsmail Bülbül
- 114 Azat Buhara Gazetesinde Yayınlanan Karikatürlerin Buhara Halk Cumhuriyeti'nin Sovyetleştirilme Sürecine Yansımaları
Nurettin Hatunoğlu
- 138 Buhara Emirliğinin İki Önemli Şehri: Buhara ve Semerkand
Seda Yılmaz Vurgun
- 158 Orhun Abidelerinde Teokrasi Problemi ve Yabancı Dinlerin Türk Bozkır İdari Anlayışına Etkileri
Selim Karakaş
- 200 Bolşevik Dergisi (1925-1929) ve Sovyet Türkmenistanı'nın Oluşum Yılları
Begench Rahmanov
Ahmet Kanlıdere
- 247 Kitap Tanıtımı: Şihabeddin b. Fazlullah el-Ömerî, Türkler Hakkında Gördüklerim ve Duyduklarım-Mesâlikü'l Ebsâr
Serkan Acar
- 252 Kitap Tanıtımı: Heinrich Von Staden, Korkunç İvan Zamanında Rusya
Harun Arslantürk

YAYIN KURULU

- Prof. Dr. Abdullah Gündoğdu**, Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Abdulvahap Kara, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Kanlıdere, Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Taşağıl, Yeditepe Üniversitesi
Prof. Dr. Alfina Sibgatullina, Rusya Bilimler Akademisi
Prof. Dr. Darkhan Kydyrali, Uluslararası Türk Akademisi / Kazakistan
Prof. Dr. Döölötbek Saparaliev, Kırgız-Türk Manas Üniversitesi/ Kırgızistan
Prof. Dr. Ergin Ayan, Ordu Üniversitesi
Prof. Dr. İlhan Ekinci, Ordu Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Alpargu, Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Mualla Uydu Yücel, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Saadettin Yağmur Gömeç, Ankara Üniversitesi

DANIŐMA KURULU

- Prof. Dr. Ali Merthan**, Dündar Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Haldun Eroğlu, Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Halil Bal, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Hava Selçuk, Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Hayrunnisa Alan, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim Telliöğlu, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. İlhami Durmuş, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Kemal Özcan, Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Konuralp Ercilasun, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Şahingöz, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Tezcan, Karadeniz Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Minehanım Nuriyeva, Tekleli Azerbaycan
Prof. Dr. Muhammet Beşir, Aşan Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Daş, Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Nesrin Sarıahmetoğlu, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Prof. Dr. Nuri Yavuz, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Okan Yeşilot, Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Olcabay Karatayev, Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Orhan Doğan, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Prof. Dr. Osman Yorulmaz, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Prof. Dr. Remzi Kılıç, Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Salih Yılmaz, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof. Dr. Salim Çöhçe, İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Tilla Deniz Baykuzu, Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. Üçler Bulduk, Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Yücel Öztürk, Sakarya Üniversitesi

SAYI HAKEMLERİ

- Prof. Dr. Abdullah Gündoğdu**, Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Kanlıdere, Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Hava Selçuk, Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Konuralp Ercilasun, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Şahingöz, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mualla Uydu Yücel, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Muhammet Beşir Aşan, Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Daş, Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Nuri Yavuz, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Orhan Doğan, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Prof. Dr. Salih Yılmaz, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Doç. Dr. Alper Alp, Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Erkan Göksu, Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. M. Bilal Çelik, Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa Gökçe, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Doç. Dr. Nevzat Topal, Ömer Halisdemir Üniversitesi
Doç. Dr. Sadullah Gülten, Ordu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Alper Başer, Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Derya Derin Paşaoğlu, Karadeniz Teknik Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Gülay Karadağ Çınar, Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kamelya Keskin, Kırklareli Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Oktay Berber, Osmangazi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Recep Yaşa, Sakarya Üniversitesi

EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Abdullah Gündoğdu, Ankara University

Prof. Dr. Abdulvahap Kara, Mimar Sinan Fine Arts University

Prof. Dr. Ahmet Kanlidere, Marmara University

Prof. Dr. Ahmet Taşağıl, Yeditepe University

Prof. Dr. Alfinasibgatullina, Russia Academy of Sciences

Prof. Dr. Darkhan Kydyrali, International Turkish Academy/ Kazakhstan

Prof. Dr. Döölötbek Saparaliev, Kyrgyz-Turk Manas University / Kyrgyzstan

Prof. Dr. Ergin Ayan, Ordu University

Prof. Dr. İlhan Ekinci, Ordu University

Prof. Dr. Mehmet Alpargu, Sakarya University

Prof. Dr. Mualla Uydu Yücel, İstanbul University

Prof. Dr. Saadettin Yağmur Gömeç, Ankara University

BOARD OF ADVISERS

- Prof. Dr. Ali Merthan Dünder**, Ankara University
Prof. Dr. Haldun Eroğlu, Ankara University
Prof. Dr. Halil Bal, İstanbul University
Prof. Dr. Hava Selçuk, Erciyes University
Prof. Dr. Hayrunnisa Alan, İstanbul Civilization University
Prof. Dr. İbrahim Telliogđlu, Ondokuz Mayıs University
Prof. Dr. İlhami Durmuş, Gazi University
Prof. Dr. Kemal Özcan, Necmettin Erbakan University
Prof. Dr. Konuralp Ercilasun, Gazi University
Prof. Dr. Mehmet Şahingöz, Gazi University
Prof. Dr. Mehmet Tezcan, Karadeniz Technical University
Prof. Dr. Minehanım Nuriyeva Tekleli, Azerbaijan
Prof. Dr. Muhammet Beşir Aşan, Fırat University
Prof. Dr. Mustafa Daş, Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Nesrin Sariahmetoğlu, Mimar Sinan Fine Arts University
Prof. Dr. Nuri Yavuz, Gazi University
Prof. Dr. Okan Yeşilot, Marmara University
Prof. Dr. Olcabay Karatayev, Kastamonu University
Prof. Dr. Orhan Doğan, Kahramanmaraş Sütçü İmam University
Prof. Dr. Osman Yorulmaz, Mimar Sinan Fine Arts University
Prof. Dr. Remzi Kiliç, Erciyes University
Prof. Dr. Salih Yılmaz, Yıldırım Beyazıt University
Prof. Dr. Salim Çöhçe, İnönü University
Prof. Dr. Tilla Deniz Baykuzu, Trakya University
Prof. Dr. Üçler Bulduk, Ankara University
Prof. Dr. Yücel Öztürk, Sakarya University

REVIEWERS FOR THE CURRENT ISSUE

Prof. Dr. Abdullah Gündoğdu, Ankara University
Prof. Dr. Ahmet Kanlidere, Marmara University
Prof. Dr. Hava Selçuk, Erciyes University
Prof. Dr. Konuralp Ercilasun, Gazi University
Prof. Dr. Mehmet Şahingöz, Gazi University
Prof. Dr. Mualla Uydu Yücel, İstanbul University
Prof. Dr. Muhammet Beşir Aşan, Fırat University
Prof. Dr. Mustafa Daş, Dokuz Eylül University
Prof. Dr. Nuri Yavuz, Gazi University
Prof. Dr. Orhan Doğan, Kahramanmaraş Sütçü İmam University
Prof. Dr. Salih Yılmaz, Yıldırım Beyazıt University
Assoc. Prof. Dr. Alper Alp, Gazi University
Assoc. Prof. Dr. Erkan Göksu, Dokuz Eylül University
Assoc. Prof. Dr. M. Bilal Çelik, Sakarya University
Assoc. Prof. Dr. Mustafa Gökçe, Muğla Sıtkı Koçman University
Assoc. Prof. Dr. Nevzat Topal, Ömer Halisdemir University
Assoc. Prof. Dr. Sadullah Gülten, Ordu University
Assist. Prof. Dr. Alper Başer, Afyon Kocatepe University
Assist. Prof. Dr. Derya Derin Paşaoğlu, Karadeniz Teknik University
Assist. Prof. Dr. Gülay Karadağ Çinar, Afyon Kocatepe University
Assist. Prof. Dr. Kamelya Keskin, Kırklareli University
Assist. Prof. Dr. Oktay Berber, Osmangazi University
Assist. Prof. Dr. Recep Yaşa, Sakarya University

TAKDİM

Tarihçilerin dünyasına yeni bir dergi ile adım atmanın heyecanı içerisindeyiz. Son yıllarda tarih alanında araştırmacıların çalışmalarını değerlendirmek, akademik birikime katkıda bulunmak ve akademisyenlerin yayın ihtiyaçlarını gidermek maksadıyla bir çok dergi çıkmakta olup Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi de böyle bir niyetin ürünü olarak yayın hayatına başlamaktadır.

Yeni bir derginin çıkışında insanların aklına şöyle bir soru gelebilir: Bu dergi özel bir ihtiyacı karşılamak amacıyla mı çıkmaktadır? Bu sorunun cevabını şu şekilde vermemiz mümkün olacaktır: Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi genel olarak tarihin bütün konularıyla ilgili araştırmaları yayınlayan bir dergi hüviyetinde olmayacaktır. Yayın politikamızda bu husus önem taşımaktadır. Türk Tarihi Araştırmaları özel bir alana münhasır bir dergi hüviyetinde olacak ve bu çerçevede araştırmalar kabul edecek ve yayınlayacaktır. İlgilendiğimiz alan bugün üniversitelerde Genel Türk Tarihi disiplini olarak bilinen alandır Genel Türk Tarihi disiplininin geniş bir coğrafya ve geniş bir zaman dilimini kapsayan araştırma sahası bulunmaktadır.

Bu disiplin bazı üniversitelerde anabilim dalı olarak bulunmakta olup alanın bilim adamları tarafından bu anabilim dalı içinde çeşitli araştırmalar gerçekleştirilmektedir. Bunun yanında üniversite dışında da birçok araştırmacı bu disiplin ile ilgili çalışmalar yapmaktadır. İstenen düzeyde değilse de araştırmacı sayısında son yıllarda belli oranda artış da gözlenmektedir. Yayın ilkelerimizden taviz vermeden bu alana yönelik orijinal yazıları dergimizde yayınlamak istemekteyiz. Dergide makale, tenkit yazıları, kitap tanıtımları ve çeviriler yer alacaktır. Dergimizde esas olarak tarih temelli makalelere yer verilmeyle birlikte diğer disiplinlerden gelen Genel Türk Tarihi ile bağlantılı konuları işleyen araştırmalara da yer vermeyi planlıyoruz.

Bu dergi herhangi bir kuruluş ve kurum bünyesinde bulunmamakta olup tamamen bağımsız bir dergi olarak yayın hayatına atılmış bulunmaktadır. Uluslararası ve bağımsız bir dergi çıkarmanın zorluklarını bilmekle birlikte, çıktığımız bu yolda değerli bilim adamlarının ve dergimizi takip edecek değerli okuyucularımızın desteklerinin yanımızda olacağına inanıyoruz. Eleştirilerinizin yolunuzu aydınlatacağını ve derginin çok daha iyi bir düzeye gelmesini sağlayacağı düşünceyi içindeyiz. Bu ilk sayımızı sizlere

sunarken, makale sahiplerine ve hakemlerimize teŖekkür ediyor, dergimiz adına hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyoruz.

Prof. Dr. Mehmet ALPARGU

INTRODUCTION

We are excited to step into the world of historians with a new journal. In recent years, as many journals have been publishing in the field of history with the aim of evaluating historian's work, contributing to the academic accumulation and answering the publishing needs of the academicians, the Journal of Turkish Historical Researches, too, is began to be published as a product of such intention.

At the publication of a new journal, a question may come up people's mind: Does this journal publish to meet a special need? We will be able to answer this question as follow: The Journal of Turkish Historical Researches will not be a journal that will publish all subjects of history, which is an important feature in our publishing policy. It will be in the form of an exclusive journal that will accept and publish researches in this frame. The field we are interested in is known as the General Turkish History Discipline, which has a research area covering a wide geography and time span.

This discipline is formed in some universities as departments, in which, various researches are carried out by academicians, expert in the field. Besides this, many independent researchers are working on this discipline. Although it is not at the desired level, there is a certain increase in the numbers of researchers of the field in recent years. We would like to publish authentic articles for this area without compensation of our publishing principles. The journal includes articles, critics, book reviews and translations. Actually we would like to publish mainly history-based articles however we will accept researches from other disciplines related to General Turkish History.

This journal is not published in any organizations or institutions, namely, it is totally independent journal. Though we know that the difficulties of publishing an international and independent journal, we believe that we will have the support of estimable scholars and valuable readers. We think that your critics will illuminate our way and bring our journal to a much better level. While presenting the first issue to your concern, we would like to express our thanks to the article owners and our referees and to greeting you all with respect and affection on behalf of our journal.

Prof. Dr. Mehmet ALPARGU

EDİTÖRLERDEN

Değerli Okuyucular,

Türk Tarihi Araştırmaları dergisinin bu ilk sayısında dokuz özgün makale ile iki eser tanıtımı yer almaktadır. Yayınlanan makaleler ve tanıtım eserleri derginin yayın ilkelerinde belirtilmiş olduğu üzere Türkiye’de üniversitelerde ve diğer akademik çevrelerde sınırları ana hatlarıyla belirlenmiş olan Genel Türk Tarihi bilim/anabilim dalı kapsamında değerlendirilen konular dahilindedir. Derginin bundan sonraki sayıları da aynı çizgide olacaktır. Türk tarihi alanında temayüz etmiş kişi ve kuruluşlar tarafından daha başından itibaren büyük bir ilgiyle karşılanan derginin yayın hayatına girişinde bizlere desteğini ilan eden akademik çevrelere sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Her biri büyük bir emek ve titiz bir araştırmamanın ürünü olan makalelerin sıralaması araştırmacıların akademik unvan ve isimlerinin alfabetik sırasına göre düzenlenmiş olup muhtevaları kısaca şöyledir:

Prof. Dr. Ali Merthan Dünder’in, “Uzak Doğu Türk-Tatarlarının Dinî ve Maarif Faaliyetleri Hakkında Bir Belge: Keijo (Seul) Mescid ve Mekteb-i Numanî Nizamnamesi” başlıklı yazısında Bolşevik ihtilali sonrasında Japon idaresi altındaki Kore’ye sığınan İdil-Ural Türk Tatarların Kore’de kimliklerini muhafaza edebilme mücadelesi ve bu yönde aldıkları tedbirler incelenmiş, bu mücadelenin bir parçası olarak Seul’de kurdukları okul ve mescidin nizamnamesi çerçevesinde değerlendirmeler yapılmıştır. Buna göre Kore’de Mahalle-i İslâmiye’lerin kurulması, mektep-medreselerin, cami-mescitlerin açılması inanç ve kültürel değerlerin korunmasında ve Tatar kimliğinin Kore’de dinamik tutulmasında son derece önemli teşebbüsler olmuştur. Makalede Keijo (Seul) Mescid ve Mekteb-i Numani Nizamnamesi’nin Türkçe tercümesi de yer almaktadır.

Prof. Dr. Ergin Ayan’ın “İlhan Olcayto Devrine Ait İki Ferman” başlıklı yazısında, İlhanlı hükümdarı Olcayto devrine ait birisi Emir Kutluğşah’a, diğeri Vezir Sa’dü’l-dîn’e ait olup daha önce Gottfricd Hermann tarafından yayınlanmış olan iki fermanın tercümeleri ve değerlendirmeleri yapılmıştır. Olcayto devrinde belli bir bölgede ortaya çıkan bir krizin devlet eliyle nasıl halledildiğine örnek teşkil eden bu belgeler incelenirken, İlhanlı devrine ait Farsça fermanların hususiyetlerine de temas edilmiştir.

Hunlardan itibaren Türk devlet ve toplum hayatının dinamizminde ve sürekliliğinde boy teşkilatları son derece mühimdir. “Türk Tarihinde Tölösler” adlı yazıda, Türklerin İslamiyet öncesi Kuzey Çin’den Doğu

Avrupa'ya kadar uzanan bozkırlarda yüksek devlet otoritesi dışında kendi başına buyruk yaşayan boy ya da kabileleri tesmiye eden tölösler, yaşadıkları yerler ve tölöslerin Türk tarihindeki son derece önemli olan siyasi toplumsal rolleri Prof. Dr. Saadettin Yağmur Gömeç tarafından kaleme alınmıştır. Tölösler Çin kaynakları, Göktürk ve Uygur kitabeleri temel kaynakları bağlamında incelenmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Ebubekir Güngör, Sovyet öncesi dönemde Kırgız Türklerinin devlet ve toplum hayatına yön veren şair ve aydınlarını ele aldığı "Bolşevik İktidarından Önce Geleneksel Kırgız Aydınları" isimli makalesinde, birçoğu 18-19 ve 20. asrın başlarında yaşamış olan Kırgız söz ustaları olan manasçılar ile mektep-medrese çıkışlı Kırgız aydınlarını, onların eserlerini, modern Kırgız yaşam ve kültürünün temellerinin atılmasındaki rollerini ortaya koymuştur. Araştırmada Çarlık sisteminden Bolşevizme geçişle birlikte bu aydınların Kırgız toplumu üzerindeki tesirlerinin nasıl yok edilmeye çalışıldığı tetkik edilmiştir.

"Yedisian-Bucak Nogaylarının 1756 ve 1758 İsyanları" adlı çalışmasında Yrd. Doç. Dr. İsmail Bülbül, Tuna Nehri'nden Kırım yarımadasına uzanan toprakların Bucak ve Yedisian bölgelerinde yaşayan Nogayların 1756 ve 1758 yıllarında çıkardıkları isyanları ve bu isyanların sebep-sonuçlarını Mühimme defterleri başta olmak üzere Osmanlı kaynaklarından ve diğer ilgili literatürü takip etmek suretiyle incelemiştir. Nogayların İdil Nehri'nden Batıya göçleri, isyanların hakiki sebepleri, Kırım hanlarının aldıkları tedbirler, hanların Nogaylara karşı tutumları tüm detaylar ortaya konarak ayrıntılı bir biçimde incelenmiş, dikkat çekici bilgiler sunulmuştur. Kırım Hanlığı vasıtasıyla sorunla alakadar olan Osmanlı devletinin bu isyanlar karşısındaki tutumu da değerlendirmelere dahil edilerek konu bütünlüğü sağlanmıştır.

Günümüz Türk cumhuriyetlerinin Sovyet sürecinin tarihçiler tarafından yeterince işlenmediği bilinmektedir. "Azat Buhara Gazetesinde Yayınlanan Karikatürlerin Buhara Halk Cumhuriyeti'nin Sovyetleştirilme Sürecine Yansması" isimli makale bu noktada ilginç bilgi ve değerlendirmeler ortaya koymaktadır. Yrd. Doç. Dr. Nurettin Hatunoğlu'nun bu makalesinde belirttiği üzere Buhara Halk Sovyet Cumhuriyeti'nin yayın organı olan Azat Buhara gazetesinin yayın politikası Komünizm düşüncesinin yayılması ve toplum içinde yerleşmesidir. Sovyetleştirme sürecinin Buhara'daki basın ayağı olan gazetede yer alan siyasi içerikli karikatürler de bu amaca hizmet eder mahiyettedir. Söz konusu gazetenin 1923-1924 tarihleri arasındaki sayılarında yayınlanan karikatürler Özbekistan'da dönemin siyasal ve

fikrîsel dönüşüm süreci de göz önünde tutularak Hatunoğlu tarafından incelenmiştir. Bu araştırma Türkistan'da Sovyet sisteminin benimsetilmesinde matbuatın ve özelde karikatürlerin ideolojik-siyasal bir amaca nasıl hizmet ettiklerine de bir örnek teşkil etmektedir.

Yrd. Doç. Dr. Seda Yılmaz Vurgun tarafından kaleme alınan, "Buhara Emirliğinin İki Önemli Şehri: Buhara ve Semerkand" isimli yazıda, Türkistan'ın kadim şehirlerinden olup Çarlık Rusya'nın işgali öncesinde Buhara Emirliği'nin iki güzide kenti bulunan Buhara ve Semerkant anlatılmıştır. Türkistan'ın iki önemli kültür ve ticaret merkezi hüviyetini taşıyan bu kentlerin 19. asırda coğrafi durumları, tarihi-siyasi gelişimleri, mimari özellikleri, tarihi eserleri, mahalleleri, bağ-bahçeleri, mezarlıkları, kentlerin nüfusu, sosyal yapısı, zirai, ticari vaziyetleri tasvir edilmiş, şehirlerin sanatsal ve kültürel dokularına temas edilmiştir. Kentlerde Rus işgali sonrasında yaşanan değişim ve dönüşüme de kısaca değinilmiştir.

Türklerin tarih boyunca kurdukları devletlerde din ve devlet ilişkileri konusu hem hassas hem de bir hayli ilgi çekici olmuştur. Yrd. Doç. Dr. Selim Karataş'ın yazdığı "Orhun Abideleri'nde Teokrasi Problemi ve Yabancı Dinlerin Türk Bozkır İdari Anlayışına Etkileri" isimli makalede Türklerin İslam öncesi dönemde kabul ettikleri Budizm, Maniheizm, Zerdüştlük gibi yabancı dinlerin Türk yönetim anlayışı üzerindeki tesirleri Göktürk kitabeleri ve diğer Türkçe metinler ile Çin yıllıklarının Türklere dair verdiği bilgiler çerçevesinde analiz edilmektedir. Türklere hakimiyet anlayışı ve bu anlayışın diğer teokratik yönetim tarzlarıyla mukayesesi, Göktürk ve Uygur devlet yapısında görülen örneklerden yola çıkarak Türk bozkır yönetim biçiminin teokrasi ile ilgisi söz konusu araştırmada muhtelif yönleriyle tartışılmaktadır. Siyasal hedefleri önde olan yarı teokratik yönetim tarzı olarak tespit edilen bu durum, İslam sonrası kurulan Türk devletlerinde de din-devlet ilişkilerinin anlaşılmasına son derece mühim tarihi derinlik kazandırmaktadır.

Türk Cumhuriyetlerinin Sovyet dönemine ışık tutan makalelerden bir diğeri olan "Bolşevik Dergisi (1925-1929) ve Sovyet Türkmenistan'ının Oluşum Yılları" isimli araştırma Begench Rahmanov ve Prof. Dr. Ahmet Kanlıdere tarafından yapılmıştır. Sovyet Türkmenistan'ının oluşumunun incelenmesinde Türkmenistan Komünist Partisi'nin yayın organı olan Bolşevik dergisinin son derece kıymetli bilgiler ihtiva ettiği anlaşılmaktadır. Derginin amacı yazarların belirttiği üzere eski dönemden gelen inanç ve kültür kalıntılarını yok etmek, kabileciliği ortadan kaldırarak çiftçi ve köylüleri örgütlemektir. Türkmenlerin ve Türkmenistan'ın sovyetleştirilmesi

planları ve sürecinin takip edilebileceği yegâne kaynak olarak görülen Bolşevik dergisinden yola çıkarak Türkmenistan'ın kuruluş yıllarında eğitim, tarım, kadın hakları başta olmak üzere gerçekleştirilen reformlar ve bunların sosyo-kültürel hayata etkileri söz konusu makalede çeşitli yönleriyle ele alınmıştır. Bu çalışmada derginin 1925-1929 yılları arası Arap alfabesiyle yayınlanan ilk dönemi incelenmiş, gazetenin yazar kadrosunun hayat hikâyeleri de ortaya konulmuştur.

Derginin bu ilk sayısının kitabiyat kısmında yer verilen iki önemli eserden biri Şihabeddin b. Fazlullah el-Ömerî'nin, Ahsen Batur tarafından Türkçeye çevrilmiş olan eseri Türkler Hakkında Gördüklerim ve Duyduklarım- Mesâliku'l Ebsar, diğeri Heinrich Von Staden'in Serkan Acar ve Gülşah Hasgüçmen tarafından Türkçeye çevrilen eseri Korkunç İvan Zamanında Rusya adlı eserlerdir.

Bu ilk sayısı ile akademik hayata adımını atan Türk Tarihi Araştırmaları dergisinin, okuyucuların ve Genel Türk Tarihi alanında emek sarf eden bilim çevrelerinin katkılarıyla önemli bir boşluğu dolduracağını düşünüyor, bu vesileyle teşekkürlerimizi bir kez daha ifade ediyoruz.

Editör Kurulu Adına
Doç. Dr. Fatih ÜNAL

FROM EDITORS

Dear Readers,

The first issue of the Journal of Turkish Historical Researches includes nine authentic articles and two book reviews. As outlined in the publication principles of the journal, the published articles and reviews are in the scope of the General Turkish History discipline, its limit is defined in the universities and other academic circles in Turkey. The forthcoming numbers of the journal will be on the same line. We are indebted to academic circles who declared their support from the very beginning to us in the journal's entry into the publication life that has been welcomed with great interest from the prominent academics and organizations in the field of Turkish history.

The order of the articles, each of them is the product of great labour and meticulous research, is arranged according to the alphabetical order of the academic titles and names of the academics and their contents are briefly as follows:

Prof. Dr. Ali Merthan Dündar deals with in his article, entitled "A Document on the Religious and Educational Activities of the Far East Turk-Tatars: Keijo (Seul) Masjid and Mekteb-i Numanî Nizamnamesi", the struggle of Idil-Ural Turkish Tatars, who took refuge in Korea following the Bolshevik Revolution, to preserve their identity and the measures they took in this direction and evaluates it in the framework of the regulation of the school and mosque they established in Seoul as part of this struggle. According to his article, the establishment of Mahalle-i İslamiye (İslam Quarter), the opening of schools-madrasah, mosque-masjids were very important attempts to protect beliefs and cultural values to keep the Tatar identity dynamic in Korea. The article includes, too, the Turkish translation of Keijo (Seul) Masjid and Mekteb-i Numani Regulations.

In Prof. Dr. Ergin Ayan's article, entitled "İlhan Olcayto Devrine Ait İki Ferman (Two Firmans Belonging to The Reign of İlhan Olcayto)", two firmans belonging to the İlkanid ruler Olcayto, one from Emir Kutlusah and the other from Vezir Sa'du'd-in, formerly published by Gottfricd Herman, are translated and evaluated. While analyzing these documents which set an example how a crisis emerged in a certain region during the time of Olcayto was handled by the state, the characteristics of the Persian Firmans of the İlkanid period were also mentioned.

Since the Huns, Turkish tribal organizations have been extremely

important in the dynamism and continuity of the Turkish state and community life. In the article titled "Tölösler in Turkish History", Tölös, named the boys or tribes living their own command out of the state authority in the steppes extending from North China to Eastern Europe before Islam, their habitats and their very important political and social roles in Turkish history were drafted by Prof. Dr. Saadettin Yağmur Gömeç. They are examined in the context of Chinese sources, Gokturks and Uyghur inscriptions.

Handling the poets and intellectuals who directed the state and social life of the Kyrgyz Turks in the pre-Soviet period, Assist. Prof. Ebubekir Güngör, in his article, entitled "Bolşevik İktidarından Önce Geleneksel Kırgız Aydınları", reveals Manascılar (Kyrgyz scholars) and the Kyrgyz intellectuals, many of them lived in the 18-19th and at the beginning of 20th centuries, their works and roles in the formation of modern Kyrgyz living and culture. In the article, how the effect of these intellectuals on the Kyrgyz community tried to be destroyed from Tsarist regime to Bolshevism is analyzed.

In his study titled "Yedisian-Bucak Nogaylarının 1756 ve 1758 İsyancıları (Yedisian-Bucak Nogayas' Revolts of 1756 and 1758)" Assist. Prof. Dr. İsmail Bülbül examined the rebellions of the Nogays, who lived in the Bucak and Yedisian regions extending from the Danube River to the peninsula of Crimean 1756 and 1758, their causes and consequences by using the Ottoman sources and other relevant literature. Nogay's immigration from the Idil River to the West, the real causes of the rebellions, the measures taken by the Crimean khans, their attitudes to the Nogays have been examined in detail and presented remarkable information. The attitude of the Ottoman state, interested in the problem through the Crimea Khanate, against these rebellions was included in the evaluations and the subject matter integrity was provided.

It is known that the history of Soviet period of today's Turkish republics of Central Asia has not been sufficiently handled by historians. The article entitled "Azat Buhara Gazetesinde Yayınlanan Karikatürlerin Buhara Halk Cumhuriyeti'nin Sovyetleştirilme Sürecine Yansıması (Reflections of the Cartons Published in the Azat Bukhara Gazette to the Sovietisation Period of the People's Republic of Bukhara)" reveals interesting information and evaluations at this point. As stated in the article by Assist. Prof. Dr. Nurettin Hatunoğlu, the publishing policy of the Azat Bukhara newspaper, the publication body of the Bukhara People's Soviet Republic, is the

dissemination of the idea of Communism and its settlement in society. The politically motivated cartoons in the newspaper, which was the press footing of the Sovietisation process in Buhara, serve this purpose as well. The cartoons published in the period between 1923 and 1924 were examined by Hatunoglu, taking into account the period of political and intellectual transformation in Uzbekistan. This research is an example of how the printing and especially the cartoons in the adoption of the Soviet system in Turkestan serve an ideological-political purpose.

In the article entitled "Two Important Cities of Bukhara Emirate: Bukhara and Samarkand", written by Assist. Prof. Dr. Seda Yilmaz Vurgun, Bukhara and Samarkand were mentioned before the occupation of Tsarist Russia. Bearing the identity of two important cultural and commercial centres of Turkestan, their geographical conditions in the 19th century, historical-political developments, architectural features, historical works, neighbourhoods, vineyards, cemeteries, their population, social structure, agricultural, commercial status are all depicted in the article. The changes and transformation took place in the cities after the Russian occupation were briefly mentioned.

In the states that Turks have established throughout history, the relations between religion and state have been both sensitive and intriguing matter. In the article written by Assist. Prof. Dr. Selim Karataş, entitled "Orhun Abideleri'nde Teokrasi Problemi ve Yabancı Dinlerin Türk Bozkır İdari Anlayışına Etkileri (The Theocracy Problem in Orkhun Inscriptions and the Effect of Foreign Religions on the Administrative Understanding of Turkish Steppe)", it is analyzed the influences of foreign religions such as Buddhism, Maniheism and Zoroastrianism, which Turks accepted in the pre-Islamic period on the understanding of Turkish governance in the framework of the information by The Gokturk inscriptions and other Turkish texts and the Chinese annuals on the Turks. The understanding of dominance in Turks and comparison of this understanding to the other theocratic administrative styles, the relations of Turkish steppe administrative understanding to theocracy from the examples of Gokturks and Uygur state structures, are discussed in various aspects. This situation, determined as a semi-theocratic administrative style with its political aims at the forefront, gives an extremely important historical depth to the understanding of religion-state relations in the Turkish states founded after Islamization.

"Bolshevik Review (1925-1929) and the Years of the Formation of Soviet

Turkmenistan", another articles that shed light on the Soviet era of the Turkish republics, were carried out by Begench Rahmanov and Prof. Dr. Ahmet Kanlıdere. It is understood that the Bolshevik journal, the publication organ of the Communist Party of Turkmenistan, contains highly valuable information in analyzing the formation of Soviet Turkmenistan. As pointed out by the authors, the aim of the journal is to destruct the beliefs and cultural remnants from the past and to organize farmers and peasants by removing tribalism. The reforms undertaken during the foundation years of Turkmenistan, especially education, agriculture and women's rights, and their socio-cultural life were discussed in various ways in the article, from the Bolshevik journal that is seen as the sole source of the Sovietisation plans of the Turkmen and Turkmenistan. In this study, the first period of the journal, published in the Arabic alphabet between 1925 and 1929, was examined, and the life stories of the writers of the journal were also presented.

One of the two important studies in the book review section of this first issue is Sihabeddin b. Fazlullah el-Omeri's Mesâlikü'l Ebsar, translated into Turkish by Ahsen Batur as Türkler Hakkında Gördüklerim ve Duyduklarım, the second one is Heinrich Von Staden's book, translated into Turkish by Serkan Acar and Gülşah Hasgüçmen as Korkunç Ivan Zamanında Rusya.

We think that the Journal of Turkish Historical Researches, taking the step of academic life with its first issue, will fill an important gap with the contributions of the readers and scientific circles working in the field of General Turkish History. We would like to take this occasion to thank you all.

On behalf of the Editorial Board
Assoc. Prof. Dr. Fatih ÜNAL

